

В.М. Василик, м. Вінниця

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

pakholchak.evgenia@vspu.edu.ua

ПЕРФОРМАТИВНЕ МИСТЕЦТВО В ДІАЛОЗІ З СУЧАСНІСТЮ

Анотація. У тезах розглянуто перформативне мистецтво як динамічну форму художнього вираження в умовах сучасного соціокультурного простору. Проаналізовано основні тенденції розвитку перформансу в контексті глобалізаційних процесів та цифровізації культури, окреслено специфіку взаємодії митця й аудиторії. Особливу увагу приділено ролі перформативних практик у відображенні актуальних суспільних проблем, а також їхньому впливу на формування нових моделей комунікації. Зроблено висновки щодо значення перформативного мистецтва як інструменту діалогу з сучасністю та засобу осмислення культурних трансформацій.

Ключові слова: перформативне мистецтво, сучасна культура, перформанс, соціокультурні процеси, комунікація

Abstract. The theses consider performative art as a dynamic form of artistic expression in the conditions of the modern sociocultural space. The main trends in the development of performance are analyzed in the context of globalization processes and the digitalization of culture, and the specifics of the interaction between the artist and the audience are outlined. Particular attention is paid to the role of performative practices in reflecting current social problems, as well as to their influence on the formation of new models of communication. Conclusions are made regarding the significance of performative art as an instrument of dialogue with modernity and as a means of comprehending cultural transformations.

Keywords: performative art, contemporary culture, performance, sociocultural processes, communication.

Постановка наукової проблеми. У сучасних умовах розвитку культури та мистецтва виникає потреба у переосмисленні ролі перформативного мистецтва як засобу художнього вираження та соціальної комунікації. В умовах глобалізації, цифровізації та трансформації культурного простору змінюються підходи до створення і сприйняття мистецьких практик, що зумовлює необхідність аналізу нових форм взаємодії між митцем і аудиторією. Перформативне мистецтво дедалі більше реагує на актуальні соціальні, культурні та політичні виклики, виступаючи інструментом осмислення сучасної реальності та формування нових моделей комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед наукових праць, присвячених перформативному мистецтву, варто відзначити дослідження Р. Шехнера, Е. Фішер-Ліхте та М. Голдберг, у яких розглядаються основні особливості перформансу та його роль у сучасній культурі. Дослідники звертають увагу на взаємодію митця й аудиторії, а також на комунікативні можливості перформативних практик.

Водночас питання значення перформативного мистецтва як способу осмислення сучасних соціокультурних змін залишається недостатньо дослідженим, що зумовлює актуальність подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

Мета: Проаналізувати особливості розвитку перформативного мистецтва в умовах сучасного соціокультурного простору; визначити його роль як форми художнього вираження та інструменту комунікації між митцем і аудиторією; з'ясувати значення перформативних практик у відображенні актуальних суспільних процесів і формуванні нових культурних смислів.

Виклад основного матеріалу. У сучасному соціокультурному просторі перформативне мистецтво набуває особливого значення як форма художнього вираження, що відображає динамічні зміни в суспільстві. Його розвиток відбувається в умовах глобалізації, цифровізації та трансформації культурних практик, що зумовлює переосмислення ролі мистецтва в сучасному світі. Перформативність проявляється через процесуальність, взаємодію та орієнтацію на безпосередній досвід глядача.

Особливе місце в системі перформативного мистецтва посідає хореографія, яка поєднує тілесність, емоційність і комунікативність. Саме через рух і пластичну виразність хореографія стає ефективним засобом передачі художнього змісту та емоційного впливу на аудиторію. Вплив мистецтва на формування духовної культури молоді зумовлений самою природою мистецтва, сутність якого виводиться із цілісного і обов'язкового художнього відображення світу і залежить від тих новоутворень, які зв'язані з особливостями художнього сприймання оточуючого середовища. Усі види мистецтва втілюють художньо-естетичне бачення світу, розвинену уяву і фантазію, образне мислення, без яких неможлива будь-яка творчість. [1, с. 239]. У цьому контексті підготовка майбутніх фахівців-хореографів відіграє важливу роль у розвитку сучасного мистецького простору, оскільки формує здатність до творчого мислення та самовираження.

Сучасні тенденції розвитку хореографічної освіти свідчать про її орієнтацію на формування не лише технічних навичок, а й креативного потенціалу особистості. Зокрема, розвиток музикальності, емоційної чутливості та здатності до імпровізації є важливими складовими підготовки хореографів. Одне з найбільш важливих і складних завдань на заняттях з хореографії – розвиток чуття ритму. Важливо, щоб музичний ритм сприймався свідомо, як виразно-емоційний, художньо-змістовний компонент танцю. [2, с. 172]. Це безпосередньо пов'язано з перформативною природою сучасного мистецтва, де значну роль відіграє не лише результат, а й сам процес творчості.

Важливим аспектом розвитку перформативного мистецтва є його здатність реагувати на актуальні соціокультурні виклики. Адже адаптація до сучасних умов навчання вважається однією із основних умов успішної реалізації завдань, які ставляться перед освітою під час війни. [4, с. 224]. У сучасних умовах мистецтво все частіше стає платформою для осмислення суспільних процесів, формування ціннісних орієнтирів та розвитку критичного мислення. Зокрема, в умовах воєнного стану змінюються підходи

до організації освітнього процесу у сфері хореографії, що впливає на зміст і форми мистецької підготовки. Перформативне мистецтво також активно інтегрує сучасні технології, що розширює його можливості та змінює способи взаємодії з аудиторією. Використання цифрових платформ, мультимедійних засобів і соціальних мереж сприяє формуванню нових форматів перформансу та залученню ширшої аудиторії до мистецьких процесів.

Водночас розвиток перформативного мистецтва тісно пов'язаний із процесами становлення та трансформації хореографічної освіти, зокрема на регіональному рівні. Сучасні приватні хореографічні студії є відображенням розвитку суспільства. Вони досить ефективні, оскільки базуються на нових технологіях. [3, с. 159]. Дослідження етапів розвитку хореографічної діяльності свідчить про перехід від аматорських форм до сучасних студій і професійних структур, що відповідають потребам сучасного суспільства.

Висновки. Таким чином, перформативне мистецтво в діалозі з сучасністю постає як багатовимірне явище, що поєднує традиції та інновації, індивідуальне самовираження та соціальну комунікацію. Воно не лише відображає зміни, що відбуваються в суспільстві, але й активно впливає на їх осмислення, формуючи нові культурні смисли та художні практики.

Список використаних джерел:

1. Михайлишен О. В., Лученко О. В., Пахольчак Є. С. Формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2022. Вип. 207. С. 238–242.
2. Онофрійчук Л. М., Пахольчак Є. С., Онофрійчук С. О. Розвиток музикальності школярів на заняттях з хореографії. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2023. № 29. С. 169–176
3. Пахольчак Є. С. Етапи розвитку хореографічної діяльності від аматорства до сучасних приватних танцювальних студій Вінниччини. Науковий часопис УДУ імені М. П. Драгоманова. 2024. Вип. 31. С. 154–160
4. Пахольчак Є. С., Кулик Д. О. Особливості освітнього процесу студентів-хореографів в умовах воєнного стану. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2023. Вип. 3. С. 223–226.